

Maite Carranza

“Vaig deixar de ser una nena a dinou mesos”

Ramon Barnils
Vilaweb, 1 maig 2026

Maite Carranza Gil-Dolz del Castellar ha estat distingida amb la Creu de Sant Jordi 2026 en reconeixença de “la seva destacada contribució a la literatura infantil i juvenil”. Autora de més de setanta llibres, traduïda a trenta llengües, ha contribuït a formar generacions de lectors. I ha sabut tractar temes complexos, com ara l’abús infantil. Carranza ha guanyat el premi Folch i Torres, el Joaquim Ruyra, el premi Edebé, el Vaixell de Vapor, el premi Crítica Serra d’Or, el Nacional de literatura infantil i juvenil i el Cervantes Chico. Fa pocs dies, VilaWeb va entrevistar al centre de Granollers aquesta dona vitalíssima, tant en termes d’energia com de pensament. Maite Carranza. Escriptora de literatura infantil i juvenil, guionista i docent. Creu de Sant Jordi 2026.

—A què es dedicava la vostra mare?

—La meva mare va fer carrera, va estudiar estudis superiors i va oposar al Banc Central. Amb vint-i-dos anys o vint-i-tres va ser la primera dona de l’estat que va guanyar la plaça. La meva mare prometia molt i la van obligar a deixar la feina perquè es va casar. Fins a l’any 1961, les dones casades havien de renunciar al lloc de feina. És terrible.

—Magda Oranich em va explicar que hi havia matrimonis que es divorciaven perquè així la dona deixava d’estar casada i podia mantenir la feina.

—Doncs sí, hauria estat molt bé, la veritat, perquè tota la vida va repetir: “Quan em quedi vídua ja tornaré al banc.” Li feia una il·lusió! I tots una mica compartíem aquest tarannà de “quan et quedis vídua, anirem de viatge”. I es va morir ella primer: el meu pare encara és viu. Vint anys després, en té noranta-cinc, encara ens fa anar de corcoll. La vida és així.

—Maite Carranza... i de segon cognom?

—Gil-Dolz del Castellar. Sí, venia de família bé, la meva mare. El seu pare era valencià, havien estat nobles, comtes, eren rics, tenien propietats, però ho van perdre tot amb la guerra perquè es va morir el seu pare i la meva àvia, vídua, només tenia diners invertits. I es va quedar sense calers, perquè els diners de la República no valien res. I va començar de zero.

—Quants germans sou?

—Quatre, jo sóc la gran. Marca molt, això de ser la gran. Vaig deixar de ser una nena a dinou mesos. D’ençà dels dinou mesos em van dir: “Tu ets la gran, tu ets la gran.” No he pogut ser mai una nena. Alguna vegada, a l’adolescència, sí que vaig dir: “Mira,

prou, s'ha acabat, faig ximpleries, perquè és que ja n'hi ha prou, de reprimir-me tant i dir que sóc la gran!"

—Tinc un germà, molts anys editor, que sempre formava part del jurat del premi literari a l'escola dels seus fills. Un any el va guanyar una història d'abusos físics a l'escola escrita del punt de vista de la víctima. Doncs l'autor era l'abusador, que s'havia ficat en la pell de les víctimes.

—Ostres, que bo!

—Em va fer pensar en la ment fosca dels nens. Ell deia que, a deu anys, els contes que escriuen ja poden ser bèsties. Abans, flors i violes.

—Diria que és als dotze, quan passen a l'institut. El salt és molt bèstia i a vegades no es fa bé. Abans es feia als catorze. I ara es fa sense tenir en compte que això trenca la protecció del nen o la nena. I com que després ha vingut internet i han arribat els mòbils, s'han perdut moltíssims nois i noies. "Ja ets un home i ets una dona." No, no són ni homes ni dones, tenen tota la vida per a ser-ho. Una nena pot tenir la regla a dotze anys, però no és una dona. I això és un error molt gros que s'ha comès.

Ads by FatChilli

—Quin error?

—El gran error es va cometre amb aquest salt a l'institut als dotze i no als catorze. Jo tenia llibres que eren per a primer de BUP (catorze anys o quinze) i els protagonistes tenien catorze anys o quinze, i obrien els ulls a l'amor, a l'amistat, al viatge i a la descoberta del món. Era una edat que encaixava plenament amb l'adolescència. I la sorpresa va ser que, quan es va modificar el pla d'estudis, van donar els mateixos llibres a primer d'ESO (dotze anys) que abans donaven a primer de BUP (catorze anys). I els professors deien: "És que no entenen res, és que tenen un nivell baixíssim." I jo els deia: "És que són dos anys més petits que abans." Hi va haver una confusió global, sense malícia. I aquí s'ha quedat la cosa.

—Aquí s'ha quedat?

—Benvinguts els instituts escola! Aquí sí que mantenen una tutorització dels nanos fins a aquesta edat més fràgil de tercer d'ESO. Però aquest salt tan brusc als dotze ha estat una barbaritat que ha afectat aquests darrers vint anys o vint-i-cinc.

—Teniu llibres en què surt el tema dels abusos sexuals (*Paraules emmetzinades*). Els proposen a nens de dotze o s'esperen que en tinguin quinze?

—Vaig haver de posar al darrere de *Paraules emmetzinades* la falca "per a majors de 16". Així i tot, m'he trobat amb professors que em convidaven a tertúlies amb nens de segon de l'ESO. I els deia: "De cap manera! I, si us plau, treu-lo de la lectura de classe, passa-ho a quart d'ESO." Una mare em deia: "És que el meu fill és molt espavilat i llegeix molt bé." I aquí hi ha també un error: poden ser molt llestos, però no són madurs. A l'altre extrem, alguns em van dir: "No entrarà mai a les escoles." Ells se sexualitzen a una velocitat brutal i miren pornografia, però els llibres per a joves estan controlats per un munt de censures que hi són per por de les famílies, de les escoles.

—La informació dels nens, d'on la traieu?

—Puc tenir dues mirades. La mirada d'adult: "Coi, nen, vols fer el favor de callar!" Però també et fiques dins aquests nens que fan la guitza i dius: "Pobres nanos, no tenen espai propi." Hi ha literatura juvenil i infantil que porta la moralitat superficial posada i és com aquells manuals de com han de ser els bons nens i les bones nenes. La bona literatura infantil i juvenil és la que s'escriu de la perspectiva de totes les etapes possibles d'aquest creixement de l'infant.

—L'Anaïd seria el vostre protagonista estrella?

—Crec que no. Però l'Anaïd va ser en el seu moment un personatge que va trencar motlles: era una nena tímida i massa responsable i feia veure que era idiota a classe, o hi responia malament, perquè no se'n fotessin els companys. És a dir, interpel·lava una part de les lectores i els lectors. Per no sobresortir, per la timidesa, intentava de no destacar. Era un personatge antiheroi. Però, en canvi, la seva mare era un personatge explosiu, rebel, enamoradís: hi ha un amor molt passional, hi ha tot un anar en contra de les coses estipulades, és la rebel·lió, el viatge. I ho va petar més la mare que no pas ella.

—Frase: "La literatura infantil és una porta a la literatura de grans." I penso: i no pot ser un fi en si mateixa?

—Exacte, exacte. Et diré que quan no he tingut més remei que publicar per a adults, ho he fet, però sempre que puc publico per a joves i nens. L'any 1999 estava molt enfadada amb el tema del canvi climàtic i vaig escriure una novel·la sobre un partit polític, terrorista, ecologista. Això del terrorisme-ecologisme per a nanos era un territori delicat, hi havia ETA en aquells moments, i vaig pensar: "No fotem!" Va ser per a adults. I després, un altre tema que a mi m'interessava molt, de feia anys, era el de la mutilació genital femenina. I interpel·lava les dones adultes més que no pas les nenes. Són les dues vegades que he escrit novel·les per a adults. La novel·la adulta té una vida molt curta. I s'acaba. Potser duren quatre anys. En canvi, encara tinc viu el meu primer llibre, *Ostres tu, quin cacau!*, de l'any 1986. O *La revolta dels lactants*, del 1987.

—La revolta dels lactants? Quin gran títol!

—El vaig escriure quan va néixer la meva filla. Tothom diu, malgrat que és una llegenda urbana, que les mares entenen els fills sempre, fins i tot les àvies. Si plorava, venia la veïna: "Ui, això és que té calor." Venia una àvia: "Això és que té fred." I l'altra: "Ui, que té gana." I jo pensava: "Mira, s'ho inventen." Però potser sí que hi ha un llenguatge i les pobres criatures estan desesperades perquè no els entenem. Jo estava envoltada del pediatre i de la cangur, i hi vaig posar un pediatre boig i una cangur xalada. Joaquim Carbó va fer tot un pròleg dient: "Nens, no feu cas d'aquesta història esbojarrada. Els nens de debò no són així." Encarregat per la Galera, que havia guanyat el premi Folch i Torres, em van proposar de canviar mig llibre i vaig dir que no, que es publicava sencer. I aleshores el pobre Carbó, al pròleg, va haver d'avisar que era ficció i que les mares no eren així.

—Ha, ha! Algun comentari dels vostres lectors que recordeu?

—He fet una novel·la per a nens de nou anys? Doncs cerco nens de nou anys. I els la faig llegir, els pregunto coses. Agafo nens lectors i et parlen amb tota normalitat:

“Aquest personatge, què en penses?” I amb la seva manera de comunicar-se, d’expressar-se, ja detecto coses i sé corregir-les. Sóc molt pràctica, sóc del món del guió i tot ha de tenir una funció.

—Comenteu la frase: “Les famílies estem fatal i no posem límits als nens.”

— Això que el no no existeix. Home, per favor! Als gossos els diem que no i a les nenes els podem dir que no. Recordo que el primer no que vaig dir –fonamental!– va ser quan la meva filla va anar corrents cap a una vorera, disposada a travessar el carrer i venien cotxes. No els pots fer un raonament, fins i tot els has d’espantar una mica i cridar. Hi ha una novel·la que, si la fes ara, potser em ficarien a la presó. El títol és: Vols una cleca ben donada? Se’n va fer una obra de teatre i tot. I com sonaven, les cleques! L’actor sortia disparat. Com reien, al teatre! La història era d’un xaval, fill únic, que estava molt trist: a ell no li havien pegat mai i als seus amics, sí. Volia viure l’experiència. I aleshores demana als pares, si us plau, si podrien esforçar-se a renyar-lo i a cridar-li. I els seus pares li diuen que no, que ells són partidaris de criar un fill en positiu. Està tan desesperat, el paio, que un dia diu al seu amic: “Si vols, pots venir a casa meva, fer-te passar per mi i jo vaig a casa teva. La teva mare se n’adonarà?” “No, som onze i és igual”, li respon. Arriba a casa de l’amic: “Què fas a aquestes hores?” Pam! I a la nit: “No t’has acabat el sopar? Cap a l’habitació castigat!” El noi flipa. I l’endemà es retroben i diu: “Fantàstic, meravellós. Gràcies, eh!” I l’amic li diu: “Perdona, però els teus pares m’han adoptat a mi. I no vull tornar a casa. Hi estic la mar de bé.” I els seus pares li ho confirmen: “Ens sap molt de greu, però vas optar per anar a l’altra família.” Ja t’ho dic, aquesta no me la publicarien ara.

—Frase que m’han dit a l’escola: “Els pitjors no són els alumnes, els pitjors són els pares.”

—Sí, i tant! Quan era professora, també els sofria. A vegades dius: “Aquest nen, què li passa?” Llavors en coneixes els pares i dius: “Ja sé què li passa.” O als parcs infantils. Un dia era al parc amb els meus fills: va, seguim les formiguetes! Com es diu aquesta? Doncs es diu Margarida. Arriba una senyora amb el nét i el nen diu: “Mira, juguen amb les formiguetes.” “Ah! Vols jugar-hi? Té, doncs, juga amb les formiguetes! [Carranza s’aixeca i imita l’àvia trepitjant-les amb els peus]. Té formiguetes!” I els meus, plorant: “Ha matat la Margarida!” Ens en vam anar cap a casa.

Ramon Barnils

Vilaweb, 1 maig 2026